

Ю. Г. Корнійчук

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СЕРЕДОВИЩІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Житомирський військовий інститут імені С.П. Корольова

Анотація

У роботі охарактеризовано та виокремлено головні наукові підходи до проблеми розробки теорії і практики виховного процесу у військових інститутах та інших військових навчальних закладах. Доведено, що готовність майбутніх офіцерів до виховної діяльності з військовослужбовцями є інтегрованим системним утворенням

Ключові слова: організація виховної діяльності, військовослужбовці, готовність.

Abstract The work describes and singled main scientific approaches to developing the theory and practice of educational process in military institutions and other military schools. It is proved that the readiness of the future officers to educational activities of the military is an integrated education system

Keywords: organizing educational activities, military personnel, readiness.

Виховний процес у вищому військовому навчальному закладі формується під впливом спрямованості особистості військового фахівця, а саме: домінуючої мотивації – головних потреб, інтересів, переконань, установок особистості курсанта; основних сенсів розуміння свого місця і ролі в суспільному розподілі праці; змісту й рівня домагань особистості; головних стійких цілей, перспектив і завдань, що ставить перед собою випускник військового навчального закладу [1].

Головними завданнями виховної діяльності у Збройних Силах в сучасних умовах, як свідчать документи Міністерства освіти і науки й Міністерства оборони України є такі: виховання у військовослужбовців глибокого почуття любові до України, її народу; виховання в них бойових якостей, духовної та психологічної готовності із зброєю в руках захищати Українську державу; формування якостей громадянина-патріота, особистої відповідальності за оборону і безпеку України; формування в особового складу Збройних Сил поваги до Конституції України (254к/96-ВР) та інших законів України, свідомого виконання вимог військової присяги і статутів Збройних Сил України, наказів та директив Міністра оборони України і начальника Генерального штабу Збройних Сил України; виховання у військовослужбовців високих моральних і бойових якостей на історичних

традиціях українського народу, свідомого ставлення до виконання службових обов'язків, гордості за належність до Збройних Сил України, вірності традиціям і бойовому прапору; забезпечення психологічної адаптації всіх категорій особового складу Збройних Сил відповідно до їх фаху та індивідуальних нервово-психологічних особливостей; вивчення соціально-психологічного стану у військових підрозділах, вивчення та коригування соціально-психологічного стану у військових підрозділах, проведення соціально-психологічних заходів щодо зміцнення військової дисципліни; соціально-психологічний аналіз чинників, які сприяють виникненню нестатутних стосунків та інших негативних явищ, їх соціально-психологічна профілактика та корекція; виховання у військовослужбовців якостей, необхідних для несення служби; формування в офіцерського складу здатності грамотно навчати та виховувати підлеглих, зміцнювати військову дисципліну і організованість, підтримувати постійну бойову готовність, уміло згуртовувати військові колективи, працювати в умовах демократизації життя у військах (силах) тощо [2].

Значна частина проаналізованих нами досліджень сучасних військових педагогів присвячена проблемі формування у військовослужбовців та майбутніх військових фахівців патріотизму, громадянських якостей, моральної культури. Так у дисертаційному дослідженні В.М. Дзюби представлено розгорнутий аналіз змісту, форм і методів військово-патріотичного виховання майбутніх військових фахівців під час їх навчання у вищому навчальному закладі [3]; схожа проблема дослідження обрана також В.Я. Гожикивим – державно-патріотичне виховання майбутнього офіцера [4], та М.Г. Мірошніченком (готовність майбутнього офіцера до патріотичного виховання військовослужбовців) [5]. Д.В. Коваленко розглядає проблему етико-правового виховання в межах вивчення етико-правової підготовки майбутніх офіцерів в умовах вищого військового навчального закладу [6]. Етнопедagogічним аспектам виховання майбутніх офіцерів присвячене дослідження О.М. Гомонюк [7]. Дисертаційне дослідження А.С. Троця розкриває можливості самовиховання у структурі самовдосконалення майбутнього офіцера [8]. Специфіку особистісно орієнтованого виховання майбутніх офіцерів представляє у своєму дисертаційному дослідженні С.М. Левченко [9]. Суб'єктну позицію майбутнього офіцера у процесі виховного впливу на нього аналізувала у своєму дослідженні Н.В. Щукіна [10].

Особливої уваги заслуговують праці, присвячені професійній підготовці майбутніх військових фахівців до здійснення ними виховної діяльності в процесі військово-професійної діяльності. Серед таких досліджень нами проаналізована дисертаційна робота Є.Ю. Литвиновського, присвячена формуванню умінь майбутніх офіцерів проектувати виховний процес під час майбутньої професійної діяльності

[11]. Автор цілком справедливо стверджує, що одним з факторів професійної підготовки майбутніх офіцерів до виховної діяльності в Збройних Силах України є їх власний сформований рівень вихованості.

Отже, в розробку науково-педагогічних основ виховання військовослужбовців значний внесок зробили військові педагоги і психологи. Нами виокремлено такі сучасні теоретичні підходи до досліджуваної проблеми:

1) виявлення головних засад методології військової педагогіки, головних закономірностей і принципів підготовки військових фахівців (О.В. Барабанщиков, 1981; О.М.Лойко, 2005; Г.Д. Темко, 1997; В.В. Ягупов, 2003 та ін.);

2) аналіз змісту військової освіти, шляхів підвищення ефективності виховання курсантів у процесі навчання (І.В. Біжан, 2001; В.П. Давидов, 1989; М.І. Нещадим, 2000 та ін.); особливостей, змісту і методів індивідуальної виховної роботи (І.Д. Афонін, 1994; Я.В. Подоляк, 1989; М.Ф. Феденко, 1993 та ін.);

3) визначення загальнопедагогічних аспектів взаємодії з соціумом у процесі виховної роботи в Збройних Силах (М.Й. Варій, 2002);

4) виокремлення основних напрямів і компонентів системи виховання військовослужбовців строкової служби (В.В. Ягупов, 2002);

5) вивчення окремих питань виховної роботи, що стосуються дисциплінованості, самостійності, відповідальності у контексті військово-професійної та інженерно-технічної підготовки фахівців (В.І. Вдов'юк, 1983; В.М. Маслов, 2002 та ін.); специфіка виховного процесу у ВВНЗ, аналіз змісту й форм виховання майбутніх військових фахівців (В.М. Дзюба, 2002).

Таким чином, в умовах модернізації військової галузі, готовність майбутніх офіцерів до виховної діяльності з військовослужбовцями є інтегрованим системним утворенням у вигляді вираженого комплексу знань, умінь, навичок та особистісних якостей майбутнього офіцера, що характеризують його переконання, погляди, мотиви, почуття, ставлення та відношення до виховної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Психологія: підручник для студентів ВЗО / [за редакцією Ю. Л. Трофімова]. – К. : Либідь, 1999. – 558 с.

2. Інструкція Міністерства освіти й Міністерства оборони України „Про організацію освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uapravo.net/data/akt501/page5.htm>

3. Дзюба В. М. Патріотичне виховання майбутніх офіцерів внутрішніх

військ у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 20.02.02 „Військова педагогіка та психологія” / В. М. Дзюба. – Хмельницький, 2002. – 222 с.

4. Гожигов В. Я. Организационно-педагогические условия государственного патриотического воспитания будущего офицера : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Гожигов Василий Яковлевич. – Кострома, 2001. – 203 с.

5. Мирошниченко Н. Г. Формирование готовности будущего офицера к реализации задач патриотического воспитания : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Мирошниченко Николай Григорьевич. – Магнитогорск, 1999. – 221 с.

6. Коваленко Д. В. Педагогічні основи етико-правової підготовки майбутнього офіцера в умовах вищого військового навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Д. В. Коваленко. – Харків, 2006. – 20 с.

7. Гомонюк О. М. Розвиток етнопедагогічної культури майбутніх офіцерів у навчально-виховному процесі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 20.02.02 „Військова педагогіка та психологія” / О. М. Гомонюк. – Хмельницький, 2001. – 21 с.

8. Троц А. С. Динаміка самовдосконалення майбутнього офіцера у вищому військовому навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 „Педагогічна та вікова психологія” / А. С. Троц. – Одеса, 2003. – 20 с.

9. Левченко С. М. Особистісно орієнтоване виховання майбутніх офіцерів у вищому військовому навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / С. М. Левченко. – Харків, 2004. – 20 с.

10. Щукина Н. В. Развитие субъектной позиции будущих офицеров в образовательном процессе военного вуза : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования” / Н. В. Щукина. – Рязань, 2006. – 22 с.

11. Литвиновський Є. Ю. Формування в офіцерів структури виховної роботи Збройних Сил України вміль проектування виховного процесу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Є. Ю. Литвиновський. – К., 2003. – 23 с.

Корнійчук Юрій Григорович, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного відділу наукового центру, Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова, м. Житомир, e-mail: korniy.yg@gmail.com

Korniichuk Yourii, Ph.D., lead researcher of scientific research laboratory, Zhytomyr Military Institute named S.P. Korolev, Zhytomyr., e-mail: korniy.yg@gmail.com